

ВПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Розвиток процесів інтеграції та глобалізації економіки спонукає виробників до впровадження й дотримання комплексного механізму управління якістю продукції, важливими складовими якого є стандартизація та сертифікація виробів; внутрішніх систем якості; державний нагляд за дотриманням стандартів, норм і правил й відповідальність за їх порушення; внутрішньовиробничий технічний контроль якості.

Планування робіт зі стандартизації є складовою частиною плану економічного та соціального розвитку економіки України. Основним завданням у даній сфері є створення ефективної, дієвої, визнаної на міжнародному рівні, запитуваної промисловістю та споживачами національної стандартизації, що сприятиме:

- забезпеченню національної, екологічної, технічної та технологічної безпеки;
- підвищенню якості та конкурентоспроможності продукції, робіт і послуг, зокрема, на міжнародному ринку;
- глобалізації торговельних відносин та усуненню технічних бар'єрів у торгівлі;
- взаємопроникненню технологій, знань та досвіду, накопичених у різних галузях економіки.

Основою державної політики України у сфері стандартизації на сучасному етапі є пріоритетність запровадження міжнародних та європейських стандартів, що дозволить використати досвід та досягнення розвинутих країн у національній економіці й сприятиме виходу українських товарів на світовий ринок.

Проведення оптимального, економічно ефективного планування робіт зі стандартизації необхідне передусім, для створення фонду національних стандартів, який би відповідав фонду міжнародних стандартів та стандартів промислово розвинених країн, і тим самим, підвищував рівень гармонізації національних стандартів з міжнародними та європейськими.

Методологічні засади та правила формування програми національної стандартизації значною мірою визначене завершенням заходів щодо вступу України до СОТ:

- необхідно підтримувати міжнародні стандарти ISO та ІЕС;
- стандарти повинні бути простими та відповідати цілям;
- міжнародні стандарти повинні використовуватися, за можливості, без модифікацій;
- розроблені стандарти повинні прийматися на підставі консенсусу;
- галузеві стандарти та технічні умови компаній варто мінімізувати і, за можливості, подавати у формі документів, які визначають функціональні вимоги;
- користувачі повинні мати представництво в робочих групах зі стандартизації.

Отже пріоритетним під час складання планів є розробка національних стандартів, гармонізованих з європейськими стандартами.

Впровадження стандарту повинно бути завершено до дати набуття ними чинності. Стандарт вважається впровадженим на підприємстві (організації), якщо встановлені ним вимоги дотримуються відповідно до сфери його дії та забезпечується стабільність якості виготовленої продукції.

За погодженням з основним споживачем (замовником), допускається дострокове введення стандарту в дію. Впровадження стандарту здійснюється відповідно до плану основних організаційно-технічних заходів, залежно від виду стандарту даний план передбачає:

- перегляд, внесення змін або відміна чинних і розробка нових нормативно-технічних документів, що пов'язані зі змістом впроваджуваного стандарту;
- розробку нової технічної документації та внесення змін у чинну документацію;
- забезпечення підприємств необхідною сировиною, матеріалами, напівфабрикатами і комплектуючими засобами, а також устаткуванням, приладами, інструментами, необхідними для випуску нової продукції;
- зміну технологічних процесів, режимів роботи, автоматизацію та механізацію виробничих процесів, підвищення точності виготовлення продукції;
- реконструкцію, розширення, будівництво нових виробничих потужностей та організацію спеціалізованих виробництв;
- підвищення кваліфікації, підготовку кадрів і інші заходи, необхідні для впровадження стандарту.

Завершення робіт з впровадження стандарту оформляється актом, який затверджує керівник підприємства. В роботі комісії беруть участь представники підприємства, яке впроваджує стандарт, і представник основного споживача продукції.

За впровадженням і дотриманням стандартів здійснюється державний нагляд – це діяльність спеціально уповноважених органів державної виконавчої влади, спрямована на контроль за дотриманням суб'єктами підприємницької діяльності стандартів, норм і правил при виробництві та випуску продукції (виконанні робіт, наданні послуг) для забезпечення інтересів суспільства та споживачів, її належної якості, безпечності

для здоров'я, майна людей та навколишнього середовища. Державний нагляд здійснює Держстандарт України, його територіальні органи, а також інші спеціально уповноважені органи.

Об'єктами державного нагляду є:

- продукція виробничо-технічного призначення, товари народного споживання, продукція тваринництва та рослинництва, продукти харчування, в тому числі продукція, що пройшла сертифікацію, – на відповідність стандартам, нормам і правилам;
- продукція імпортна – на відповідність чинним в Україні стандартам, нормам і правилам стосовно безпеки для життя, здоров'я, майна людей та навколишнього середовища;
- продукція експортна – на відповідність стандартам, нормам і правилам або окремим вимогам, що обумовлені договором (контрактом);
- атестовані виробництва – на відповідність встановленим вимогам щодо сертифікації продукції.

Державний нагляд здійснюється за планами органів державного нагляду або за зверненням громадян у формі перевірки дотримання:

– стандартів, норм і правил при розробці, виробництві, випуску, зберіганні, транспортуванні, використанні, експлуатації, реалізації та утилізації продукції, за винятком стадії реалізації товарів у сфері торгівлі, випуску і реалізації продукції на підприємствах громадського харчування та надання послуг громадянам як споживачам шляхом проведення періодичних або постійних перевірок через вибірковий або суцільний контроль;

- стабільності якості сертифікованої продукції та правил проведення її випробувань.

На конкретному підприємстві державний нагляд містить такі кроки:

- вивчаються акти та пропозиції за результатами попередньої перевірки;
- перевіряється забезпеченість підприємства необхідною технічною документацією (стандарти, креслення, карти технологічного процесу);
- ознайомлення з методами і засобами контролю технологічного процесу та перевіряється їх відповідність чинним стандартам;
- аналізуються рекламації на продукцію, яка перевіряється;
- перевіряється наявність служби стандартизації, її дієздатність та укомплектованість.

Поряд із дотриманням державного нагляду проводиться і відомчий нагляд за впровадженням і дотриманням стандартів, норм та правил.

Отже завдяки стандартизації суспільство має можливість свідомо керувати своєю економічною і технічною політикою, прагнучи випускати продукцію високої якості, адже стандарти дозволяють здійснювати управління якістю продукції на всіх стадіях життєвого циклу. Відповідно, стандартизація відіграє суттєву роль у створенні вимог, які забезпечують виробництво конкурентоспроможної продукції, і, таким чином, сприяє якісному розвитку економіки України.